

# Zon en zand: is het al zomer?

Is het niet heerlijk om in de winter tuintijdschriften en boeken te lezen en weg te dromen bij de mooie borderplannen die onze tuin kunnen verfraaien? Soms staan er complete borderrecepten in die je graag zou namaken in je eigen tuin. De foto's erbij beloven een prachtig resultaat.

*Tekst:* De beplanting is meestal bedoeld voor een zonnig plekje op vochthoudende zandgrond of juist voor klei. Maar ik tuinier op arme, droge zure zandgrond. In één regeltje staat dan het advies om compost door de grond te mengen. Helaas, uit ervaring weet ik dat eenmalig compost geven voor veel planten niet genoeg is. Zo is er de fraaie aster 'Little Carlow', die vlinders lokt en ongevoelig zou zijn voor meeldauw. Helaas niet op droog zand, ook al is dat vermengd met compost. Het is dus niet zo simpel als de tuinbladen je willen doen geloven.

Ik ken een tuin op droge zandgrond die al enkele decennia jaarlijks verbeterd wordt met compost. Daar doen planten voor vochthoudende zandgrond het al een stuk beter. Maar dat kost flink wat voorwerk gecombineerd met een aardige portie geduld. Een andere oplossing is om die planten te kiezen die zich prima thuis voelen in droge situaties. Dat beperkt je in je keuzes. Die droomborder uit het tuinboek is misschien onbereikbaar, maar je kunt je erdoor laten inspireren. Dat maakt je tuin meteen je eigen tuin en geen kopie. En minder te kiezen, maakt het soms makkelijker. Er blijven gewoon minder voorbeeldborders over die geschikt zijn.



*Kleine vos op lavendel.*

Ook is het zo dat vlinders graag afkomen op een veelvoud van dezelfde bloemen. Je zet gewoon meerdere exemplaren van een soort in je tuin. Net als wij houden vlinders van gemak. Als wij schoenen gaan kopen, gaan we ook het liefst naar een straat waar meerdere schoenenwinkels te vinden zijn. Zo heb je meer kans dat je slaagt in je zoektocht naar schoenen. En met meerdere lavendels of sedums naast elkaar is de kans groter dat een kleine vos zijn buikje vol kan drinken.

## Toppers op het zand

Lavendel houdt natuurlijk van een droge, lekker zonnige plek. Dit halfheestertje is zeer geschikt om in een haag toe te passen. Daarachter komen de opvallend gevormde bloemen van *Echinacea* samen met losse *Origanum*-bloemen mooi tot hun recht.

Een andere topper is hemelsleutel (*Sedum spectabile*). Net als lavendel een plant uit de vlinderplanten-top-10. Op kleigrond wil deze plant wel eens uit elkaar vallen. Maar niet op arm zand: ze blijft heerlijk rechtop staan, de hele winter lang. Mooi te combineren met *Aster frikartii*, die ook met weinig vocht toe kan en *Allium 'Gladiator'*. Nog een voordeel van doorlatende grond is dat *Alliums* meerdere jaren terug komen. Zodra het blad boven de grond komt, kan een beetje hulp in de vorm van mest geen kwaad.

De nummer één voor vlinders, de *Buddleja*, doet het op bijna elke grondsoort goed. Soms te goed, want hij kan zich behoorlijk uitzaaien. Gelukkig hebben de kwekers niet stil gezeten en zijn er inmiddels mooie vlinderstruiken die wel nectar leveren, maar geen zaad vormen. De *Buddleja 'Blue Chip'* is zo'n cultivar. Het is een lage heester met grijsgroen blad en lilablauwe bloempluimen en daarmee een goede vervanger van de *Buddleja 'Nanho Blue'*. Er zijn ook nog een 'Lilac Chip' en een 'White Chip', met respectievelijk lila en witte bloemen. Omdat ze redelijk klein zijn, kun je ze ook in een pot op het terras of balkon zetten. *Buddleja's* staan mooi naast asters en siergrassen, maar het grijsgroene blad komt ook mooi uit naast de witte stam van een berk.

Een niet zo opvallende, maar wel belangrijke vlinderplant is *Hedera helix arborescens*, oftewel het volwassen stadium van de klimop, want een klimop gaat pas bloeien als hij dat stadium bereikt. De bloemen leveren nectar voor vele vlinders, en de knoppen zijn voedsel voor de rupsen van het boomblauwtje. Maar hoe wordt een klimop 'volwassen'? Je kunt een



Wielmoed Huisman

Dagpauwoog op Buddleja.

gewone klimop kopen en deze jaar na jaar snoeien. Op een gegeven moment 'denkt' hij dan "Ik kan hier niet verder, ik ga maar eens proberen of ik op een andere manier kan uitbreiden, door nakomelingen te produceren." De klimop klimt dan niet verder, maar gaat bloemen maken. Maar dat duurt dus wel een paar jaar. Als je een schutting wilt laten begroeien, is het een goede manier. Heb je geen geduld, dan kun je beter een voorgekweekte volwassen *Hedera* kopen, arborescens genaamd. Dit is de volwassen bovenkant en dus een bloeiende, niet klimmende heester. *Hedera helix* groeit op alle grondsoorten.

Tot slot wil ik ijzerhard (*Verbena bonariensis*) niet overnoemd laten. Een sierlijke langbloeiende maar kortlevende vlinderplant, met paarse bloempjes op lange stelen. Hij zaait zich uit, maar op arme droge grond



Wielmoed Huisman

Hommel op Echinacea. De naam Echinacea heeft dezelfde oorsprong als Echinidna; de naam van een stekelig egelachtig zoogdier. Als je kijkt naar het stekelige hart van de Echinacea, begrijp je waarom.

valt dat reuze mee. Soms verdwijnt hij zelfs helemaal. Misschien kun je dan een zaailing krijgen van iemand die op minder droge grond tuiniert, want daar moeten er heel wat verwijderd worden.

**Geraadpleegde literatuur:**

- Crafer, Tim. Foodplant list for the Caterpillars of Britain's Butterflies and Larger Moths. Atropos 2005.
- Waring, P. en Townsend, M. Nachtvinders: veldgids Nederland en België. Tirion 2006/2007.
- Wilson, Matthew. New Gardening, How to garden in a changing climate. Royal Horticultural Society 2007.

<b>Mogelijke combinaties</b>	
<b>Buddleja 'Blue Chip' (ϕ ϕ Δ ₣)</b>	
-	<i>Aster novi-belgii</i> 'Royal Ruby' of 'Anneke' (herfstaster, roze bloem, h50, bl 8-10) ϕ Δ ₣
-	<i>Pennisetum alopecuroides</i> 'Hameln' (lampepoetsgras, violetbruine bloeiaren, h60, bl 7-9)
-	<i>Nepeta faasseni</i> 'Superba' (kattekruid, h35, bl 6-9) ϕ Δ ₣
<b>Lavandula angustifolia (ϕ Δ ₣)</b>	
-	<i>Origanum</i> 'Rosenkuppel' (oregano, purperroze bloei, h50, bl 7-9) ϕ Δ Δ ₣
-	<i>Allium sphaerocephalon</i> (trommelstokje, purper bloemhoofden, h70, bl 6-8) ϕ Δ ₣
-	<i>Echinacea purpurea</i> (echinacea, h90, bl 7-9) ϕ Δ ₣
<b>Sedum spectabile 'Septemberlut' (ϕ Δ ₣)</b>	
-	<i>Salvia nemerosa</i> 'Caradonna' (salie, violetblauwe bloeiaar, h70, bl 6-8) ϕ ₣
-	<i>Aster frikartii</i> 'Mönch' (herfstaster, lila-paarse bloem, h70, bl 8-10) ϕ Δ ₣
-	<i>Scabiosa columbaria</i> 'Butterfly Blue' (duifkruid, h30, bl 6-10) ϕ Δ ₣
<b>Hedera helix arborescens (ϕ ϕ Δ ₣)</b>	
-	<i>Perovskia</i> 'Little Spire' (lila bloempluimen, h100, bl 7-9,) ϕ Δ ₣
-	<i>Sedum spectabile</i> 'Iceberg' (vetkruid, witte bloemscherm, h40, bl 8-9) ϕ Δ ₣
-	<i>Verbena bonariensis</i> (ijzerhard, paarse bloemschermjes op lange stelen, h140, bl 7-9) ϕ Δ ₣
<b>Symbolen:</b>	
ϕ = waardplant dagvlinder	Δ = waardplant nachtvlinder
ϕ = nectarplant dagvlinder	Δ = nectarplant nachtvlinder
₣ = nectarplant zweefvliegen/bijen/etc. = potentiële prooien voor libellen	
h80 = plant is 80 cm hoog, bl 7-9 = plant bloeit van maand 7 tot in maand 9 (juli tot in september)	